

DEPREM GERÇEĞİNDE: KAMU VE SİVİL TOPLUM İÇİN ÖNE ÇIKAN BİLGİ, GÖRÜŞ VE ÖNERİLER NOTU

AFET YÖNETİMİNDE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

Afetlere dirençli sivil toplum bilinci, bilgi teknolojilerinin "akılcı, bütünleşik, kolay erişim-kullanım" olanakları sunması ile sağlanabilir.

- Afet hazırlığı, müdahale, iyileştirme gibi aşamaları bütünleşik olarak ele almak kritiktir. Bilgi teknolojileri, bu aşamalar arasında veri paylaşımını ve koordinasyonu sağlamak için kullanılmalıdır. Her aşamanın bilgi teknolojileriyle desteklenmesi, daha etkili bir afet yönetimi sağlar.
- Veri, afet yönetimi için vazgeçilmez bir unsurdur. Veri üretimlerinin nitel ve nicel kalitesi, kullanılabilirliği önemlidir. BT altyapısını kullanarak, doğru, güncel ve anlaşılır veri setleri oluşturmalı ve bu verilere kolayca erişilebilirlik sağlanmalıdır.
- Sivil toplumun afet yönetiminde etkin bir rol oynaması kaçınılmazdır. Bilgi teknolojileri, sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak için kullanılmalıdır. Çeşitli kuruluşların bir araya gelerek bilgi paylaşımını kolaylaştıracak platformlar oluşturmalı ve etkin iletişimi desteklemelidir.
- Afet durumlarında iletişim kritik öneme sahiptir. BT, acil durum iletişim sistemlerinin oluşturulmasında ve yönetilmesinde yardımcı olabilir. İnteraktif haritalar, anlık bildirimler ve güvenilir iletişim kanalları kurarak, halka ve ilgili kuruluşlara doğru bilgilerin iletilmesini sağlamak için BT' etkili bir şekilde kullanılmalıdır.
- Bilgi teknolojileri, afetlere karşı hazırlıklı olmayı destekleyen eğitim ve farkındalık kampanyalarının yürütülmesinde kullanılabilir. İnteraktif eğitim modülleri, canlı yayınlar ve oyunlaştırma yöntemleriyle halkın afetlere karşı bilinçlenmesini sağlamak için BT etkili bir şekilde kullanılmalıdır.
- İBB Afet Koordinasyon Sistemi gibi yerel örnekler, başarılı bir BT kullanımının somut kanıtlarıdır. Bu tür sistemler, kaynakların etkili bir şekilde yönetilmesi, destek taleplerinin hızlı bir şekilde karşılanması ve acil durum planlarının uygulanmasında büyük bir yardımcıdır. Bu tür uygulamaların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması ile diğer bölgeler için de iyi uygulama modelleri ortaya konulmalıdır.

ARAMA VE KURTARMA

Toplumların afetlere karşı direnci, nitelikli ve eğitilmiş arama kurtarma ekiplerine yeterli destek ve kaynak sağlanmasıyla arttırılabilir.

- Afet ve acil durumlarda sunulacak hizmet alanlarında faaliyet göstermek isteyen kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, özel kuruluşlar ve gönüllüler yetkinlik ve yeterlilikleri konusunda sınıflandırılmalıdır.
- Akreditasyon verilmiş tüm arama kurtarma ekiplerinin erişimine açık bir ortak veri platformu oluşturulmalıdır. Haberleşme altyapısının çökmesi ve bağlantı problemleri göz önünde bulundurularak geliştirilecek uygulamaların çevrimdışı da çalışabilir olması en temel gerekliliktir.

- Arama kurtarma ekiplerinin kendi takımlarıyla ve diğer takımlarla koordineli çalışabilmesi için sahadan girilen bilgiler, bağlantı sağlandığı anda otomatik olarak sisteme yüklenmelidir. Uygulama, kullanıcı dostu olmalı, çeşitli yetki seviyeleri bulunmalı ve düzenli olarak güncellemeye izin verilmelidir.
- Arama kurtarma ekiplerine gelecek ihbarlar teyit edilip işlenebilmeli; mevcut durum, yönlendirilen ekipler vb. detaylar işlenerek mükerrer ve/veya hatalı ihbarlar mümkün olduğunca engellenmesi sağlanmalıdır.
- Afetin yarattığı yıkımla afetzedelerden sonra ilk yüzleşen grup olan arama kurtarma ekipleridir. Bu gruplara, düzenli olarak afet psikolojisi alanında uzmanlaşmış terapistler tarafından psikoterapi desteği planlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Arama kurtarma ekiplerinin afet öncesi hazırlık ve eğitimlerini yapabilmeleri için afet kampüsleri oluşturulmalıdır. Bu kampüsler akredite kurumların konteyner, enkaz çalışma alanları, köpek barınma alanları gibi ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde tasarlanmalıdır.

EĞİTİM, AFETE HAZIRLIK, BİLİNÇLENDİRME

Afetlere toplumsal direnç, güvenilir temel bilgilerin tüm toplum kesimlerine yayılmasıyla gelişir.

- Afetlere karşı dirençli toplum olmanın yolu toplumsal bilinçten ve geniş katılımdan geçer. Bu hedef için konuyla ilgili güvenilir temel bilgilerin yanı sıra toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaçlarına ve algısına uygun içerikler sunan nitelikli eğitimler geliştirilmeli ve güncel tutulmalıdır. Amaçları tanımlanmış nitelikli eğitimler paydaşların etkin katılımıyla toplumun geneline yayılmalıdır.
- Sürdürülebilirlik için; bugüne kadar yapılan başarılı yaygın eğitim çalışmalarının devamının sağlanması, boşlukları giderecek yeni programların geliştirilmesi, paydaşlar arası etkileşime giderek verimliliğin artırılması ve kaynaklara erişimin kolaylaştırılması gereklidir.
- Risk algısı, risk azaltma, afet ve acil durumlara müdahale gibi afet yönetiminin tüm bileşenlerinin başarılı olmasında toplumsal bilinç ve katılım hayati önemdedir. Yapı stokunun niteliği, imar planları gibi konularda kamunun rolü belirleyici olmakla beraber, hayati önlemlerin alınması toplumsal taleplerin güçlü biçimde dil gelmesiyle mümkündür. Bu nedenle toplumsal farkındalık ve alan okuryazarlığının rolü belirleyici bir etkidir. Risk azaltma çalışmalarında, risk yerel koşullara ve toplum kesimlerinin koşullarına bağlı olarak özelleştirilmelidir.

Afet sonrası yereldeki halkın ve yerel afet gönüllülerinin rolü; kargaşanın azaltılması, kendi çevresine en yakın alanda doğru ve hızlı biçimde yardım etmesi, basit arama kurtarma yapabilmesi, küçük yangınlara anında müdahale, artçı depremlerden korunma gibi pek çok konuda hayati önemdedir. Bu hedefler için; konuyla ilgili güvenilir, bilim dünyasının ortaklaştığı bilgiler toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaçlarına ve algısına uygun içerik ve araçlarla eğitim materyallerine dönüştürülmeli ve nitelikli eğitim ortamları oluşturulmalıdır.

Toplumsal katılım ve yaygın eğitim konusunda uzmanlaşmış STK'ların katkısıyla yaygın eğitimlerin hızlı, etkin ve niteliğin izlenebilir biçimde uygulanması amaçlanmalıdır.

Yürütülecek çalışmalarda toplumsal duyarlılıkları gözetmek, bireylerin ve grupların özel gereksinimlerini ve taleplerini dikkate almak, yerelden katılacak kişilerin de eğitimin uygulayıcısı olabilmesi yaygın eğitimlerin başarısı ve sürdürülebilirliği için gereklidir.

Kapsamlı yaygın eğitimler uzun zamandır yapılmakla birlikte, özel gereksinimli (engelli, yaşlı vd.) bireylere, ailelerine ve refakatçilere dönük afet eğitimleri konusundaki büyük boşluk ivedilikle doldurulmalıdır.

Süregiden çalışmaların; eğitimlerin etkinleştirilerek, niteliklerinin artırılarak ve paydaşlar arası alışverişi ve iş bölümünü güçlendirilerek ilerletilmesi acil bir görev olarak ele alınmalıdır.

Kamu-sivil toplum etkileşimi, STK'lar arası koordinasyon, alan uzmanlarının eğitim içeriklerine danışman olarak katkısı, yaygın eğitimler için güçlü mali ve maddi kaynaklara erişim gereksinimleri tamamlanmalıdır.

GÜVENLİK VE HAKLARIN KORUNMASI

Afetlere hazırlıkta ve sonrasında müdahale çalışmalarında hak temelli yaklaşım bir ihtiyaç değil zorunluluktur!

- Deprem sonrası yaşanan cinsel şiddet vakalarının bildirilmesine yarayan acil yardım hatlarının, haberleşme alt yapısının çökmesi durumuna karşı alternatif bildirim yollarının oluşturulmasında yerel yönetim, sivil oluşumları ve baro birlikte çalışmalar yürütmelidir.
- Deprem sonrası için tüm kamu personelinin, cinsel şiddete yönelik şikayetleri sağlıklı bir şekilde değerlendirmesinin ve afetin etkisinin cinsiyetlendirilmesi perspektifinin inşa edilmesine yönelik olarak bilgilendirme, farkındalık ve eğitim çalışmalarının yürütülmesi, kapasite arttırma programlarının geliştirilmelidir.
- Yerel yönetimlerin, depreme hazırlık çalışmalarında başta kadınlar olmak üzere şiddete maruz kalan tüm toplumsal grupların bölgeden tahliyesi amacıyla güvenli bölgeleri belirlemeye başlamalı ve her odak grup için güvenli bölgelerin nasıl inşa edileceği ile ilgili olarak uzman sivil toplum kuruluşları ile şimdiden planlama çalışmalarını yürütülmelidir.
- Deprem sonrasında oluşturulacak geçici barınma alanlarının planlanmasında, kadınların güvenliği açısından aydınlatma kesintilerinin giderilebilmesi için ilgili paydaşlarla şimdiden tüm seçenekler değerlendirilmelidir.
- Deprem sonrasında oluşturulacak geçici barınma alanlarının planlanmasında, sağlık hakkı bakımından kadınların hijyen sorunlarına duyarlı bir planlama sürecinin yapılandırılmalıdır.
- Arama kurtarma faaliyeti yürütecek olanlara, İstanbul Barosu ve sivil alan işbirliği ile çocuğun üstün yararının korunmasına yönelik eğitimler verilmelidir.
- Depremden etkilenecek çocukların takip ve izlemesinin yapılabilmesi için baro başta olmak veri temini konusunda ilgili kurum ve kuruluşlara yetki verilmesinin zorunluluk olduğu tespitinden hareketle bu konuda şimdiden protokol çalışmaları yapılmalıdır.
- Deprem sonrası çocukların eğitim hakkının ihlaline ilişkin somut örneklerden hareketle yine İstanbul Barosu ile kent konseyleri ve diğer sivil toplum oluşumları işbirliğinde, çocukların deprem sürecinde de kesintisiz olarak korunması gereken haklarına yönelik eğitim, farkındalık ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.

İLETİŞİM VE HABERLEŞME

Güçlü bir iletişim ve haberleşme altyapısı, afetlerde zararın en aza indirilmesi, kayıpların azaltılması ve toplumun hızla iyileşmesi için kritik bir rol oynar.

Doğru bilgiye ulaşmak ve kullanmak için afet iletişiminde aktörler arasında ortak bir dil ve söylem oluşturulmalıdır. Dezenformasyonla mücadele ve doğru bilgilendirme için sivil toplum paydaşları ve yerel yönetimler afetlerde medyayla iş birliğine yönelik afet medya stratejisi geliştirmeli. Gönüllü iletişim profesyonellerinin yer aldığı eğitim havuzları oluşturulmalı ve STK'lara afet iletişim eğitimleri verilmelidir.

- Afete yönelik hiper-yerel medya (Whatsapp, Telegram vb.) ve sosyal medya kullanımı ile ilgili içerik üretimine yönelik yerel yönetim ve STK temsilcilerinin yer aldığı gruplar oluşturmalıdır. İnsani yardım operasyonlarının etkinliğinin geliştirilmesi adına bilgi toplama ve kullanımına yönelik yapay zekâ uygulamaları kullanılmalı.
- Afet sonrasında infodemi ve dezenformasyonu önlemek, doğru bilgilendirme ve enformasyon paylaşımı için kamuoyunu yönlendirme gücü olan (sanatçı, influencerlar, gazeteci, siyasetçi vb.) kişilere "afetlerde sosyal medya kullanım rehberi" hazırlanmalı ve bu kişiler sorumluluğa davet edilmelidir.
- Afetlerde, yerel yönetimler ve ilgili STK'larla birlikte dezavantajlı ve kırılgan gruplarla iletişim süreçlerine yönelik yönerge ve kılavuzların hazırlanmalıdır.
- Afetlere hazırlık için iletişim eylem planları (STK-yerel yönetimler-afettede) hazırlanmalı, hali hazırda bu çalışmaya sahip olanların içerikleri yerele özgü olarak geliştirilmelidir.
- Büyükşehir Belediyeleri, afette görevli resmi kurumlar ve STK'lar arasında ortak bir afet haberleşme sistemi kurulmalıdır. Afet müdahale ve sonrasında afetzedelerin sorun ve kayıplarıyla ilgili problemlerin çözümü için bir iletişim ve halka ilişkiler merkezi ya da çağrı hattı planlanmalı, iletişim bilgileri ve yöntemleri afet öncesi tüm kullanıcıların erişebileceği kanallardan yaygınlaştırılmalıdır.

İNSANİ YARDIM

Afetlere hazırlıkta, insani yardım faaliyetlerinin ve gönüllü yönetiminin etkin bir şekilde planlanması hızlı ve etkili müdahale sağlayarak hayat kurtarır; afet sonrası iyileşme sürecini hızlandırır.

- Acil koşullara özel olarak Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlükleri ve gerekli durumlarda Valilikler tarafından verilmesi önerilerin "yardım toplama yetkisi" gibi esnekliklerle afet sonrası yürütülecek acil insani yardım faaliyetlerinde olası aksaklıkların önüne geçilmelidir.
- Bütünleşik afet yönetimi ihtiyacına yönelik sivil toplum tarafından ; "eylem planları"; hedefleri belli, ölçülebilir ve paydaşları tanımlı olacak bir perspektifle hareket olusturulmalı; bu yolla geliştirilecek planlar AFAD is birliği ve akreditasyon koşulları çerçevesinde yapılandırılmalıdır.
- Türkiye Afet Müdahale Eylem Planı (TAMP) kapsamındaki belirsizliklerin giderilmesi; farklı aktörlerin ve görev dağılımlarının net, herkesçe anlaşılır ve uygulanabilir biçimde güncellenmesi ve yetki karmasasının ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu kapsamda, Kamu'da kurum içi ve kurumlar arası bürokratik süreçlerde; afet yönetimini aksatmayacak bir koordinasyon sistemi kurulmalıdır.
- Sivil Toplum arasındaki işbirliği, iletişimi ve koordineli çalışmayı geliştirmek için yerel yönetimler bünyesinde STK Afet Hizmet Haritası Veritabanı oluşturulmalıdır. Bu veri tabanına, kendi afet yönetim faaliyetlerinin planlamasını oluşturmus kuruluşları dahil etmeyi hedefleyerek, sisteme dahil olacak STK'ların ve sivil toplum girişimlerinin başvuru öncesinde yönetsel olarak yapılarını kurmuş ve afet öncesinde, sırasında ve sonrasında eylem alanlarını netleştirilmiş olması ölçütü getirilmelidir. İnsani yardım süreçlerinde acil yardım, erken iyileştirme ile orta ve uzun vadeli iyileştirme çalışmalarında birçok uzmanlık alanının da (arama kurtarma, insani yardım, psikososyal destek, koruma, eğitim, teknoloji, haberleşme) özellikle koordinasyon başlığında veri tabanına dahil edilmesi gerekmektedir.
- Yerel yönetimlerin afet sonrası için pladıkları lojistik merkezlerinde; gönüllü yönetimi planları yapılmalı, bu planlardaki çözüm ortağı sivil toplum paydaşları belirlenmeli, is birliği ve koordinasyon seçenekleri ile ilgili Lojistik Protokolü yapılmalıdır.
- Özellikle deprem sonrası ilk 72 saatin verimli kullanılmasını sağlayabilmek adına yerel yönetimler, depo yer seçimlerinde insani yardım faaliyetleri yürütecek kurum ve kuruluşlara yer göstermeli, uygun koşullarda ortak depo yerleri tahsis etmelidir.

- Kamunun insani yardım faaliyeti planlaması kapsamında lojistik odağında oluşturacağı çözümlerde; lojistik firmalarına da yetki verilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- İnsani yardım faaliyetlerinde yer alan sivil toplum paydaşları ile organize sanayi bölgelerinin deprem sonrası için lojistik ihtiyaçlar üzerinde birlikte çalışma olanaklarını tartışmalı, bu tartışmalar sonucu protokoller ve eylem planları hazırlanmalıdır.
- Büyükşehirlerdeki tüm moto kurye potansiyelinin yer aldığı bir veritabanı oluşturulup, dağıtım süreci için organize edilmesi karşı karşıya kalınabilecek dağıtım problemlerini kolaylaştıracaktır.
- Gönüllü yönetiminin organizasyonu kadar gönüllülerin temel ihtiyaçlarının planlanması da sürdürülebilir insani yardım operasyonları için hayati öneme sahiptir. Bu nedenle, gönüllülerin ayrıntılı bilgilerinin yer aldığı "gönüllü veritabanı" oluşturulmalıdır.
- Tüm sivil toplum paydaşları ana faaliyet alanlarından bağımsız olarak afet ve kriz yönetimi birimleri kurmalı; profesyonel ve gönüllü insan kaynağının en azından temel afet bilinci eğitimi almasının koşullarını yaratmalıdır.
- Gönüllü yönetimde bütünleşik sistemler oluşturulmalıdır. Gönüllü planlamasında Standardizasyon sağlanmalıdır. Hazır bulunuşluğu yüksek insan kaynağı, özellikle insani yardım gerektiren süreçlerin çok daha hızlı ve etkin bir biçimde yürütülmesini sağlayabilme potansiyeline sahiptir.
- Afete müdahale çalışmalarına katılan gönüllüler bu süreçte iş, eğitim gibi faaliyetlerinden uzak kaldığı için, onları koruyacak "gönüllü hakları" oluşturulmalı ve bu hakların ilgili kurumlarca desteklendiği eylem planları hazırlanmalıdır.
- Afet sahasının iş güvenliği açısından barındırdığı tehlikelere çözüm olarak SGK iş birliği ile "Gönüllü Kaza Sigortası" yapılması en öncelikli ihtiyaçlardandır.
- Afet yönetim sürecinin daha efektif olması adına etki potansiyeli yüksek sivil toplum paydaşları tüzüklerini afetler ve insani yardımlar odağında yeniden ele alarak tüzük yenileme yönünde adım atmalıdır.

RİSK ANALİZLERİ, RİSK AZALTMA VE DEPREM SENARYOLARI

Türkiye'nin depremselliği karşısından en önemli adım riskleri ve kırılabilirlikleri azaltmaktır.

- Afet sonrası, stratejik ihtiyaçların karşılanmasında kilit mekânlar olacak kamu yapılarının (okullar, hastaneler, hizmet yerleşkeleri, hizmet binaları), üniversite ve kampüslerinin, yurtlar yapıları ve fırınların yerel yönetimler tarafından yapılan tarama testlerine öncelik verilmeli ve sonuçlara göre hızla güçlendirme projeleri hazırlanmalıdır.
- Riskli bölge taramalarında, zemin durumu ve bina yaşı açısından öncelikli bölgeler belirlenmeli ve mevcut başvurular bu öncelikli alanlara göre ele alınmalıdır.
- Yerel yönetimler ve ilgili meslek odaları arasında işbirliği protokolleri yapılarak, meslek odaları ve meslek örgütlerinin yetkin insan kaynağı kapasitesinin sunduğu potansiyelden kamu yararı gözetilerek faydalanılmalıdır.
- Riskli yapı tespitlerine ek olarak, riskli yapılarda bulunan baz istasyonları da belirlenmeli ve haritalandırılmalıdır.
- Riskli yapılarda yer alan baz istasyonlarının güvenli yapılara ve alanlara taşınması için özel sektör ve kamu işbirliğinde bir eylem planı hazırlanmalı, yerel yönetimlerce yer gösterimleri ve tahsis seçenekleri belirlenmelidir.
- Türkiye'den yaygın olarak kolon kesme vd. statik yapı müdahaleleri ile ticari fonksiyon alanları yaratılan giriş katlarında geriye dönük denetimler yapılmalı ve sonuçlar kamuya açık bir biçimde haritalandırılmalıdır.

- Ruhsatlandırma yetkisi yerel yönetimler uhdesinde olan işletmeler için deprem riski odağında yapı denetim ve denetleme protokolleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.
- Projelendirme ve ruhsatlandırma yetkisi yerel yönetimle uhdesinde olan projelerde yer alan teknik kadrolar bağlı buldukları meslek odasından alınacak sicil durum belgesi aracılığıyla takip edilmeli ve süreçler denetlenmelidir.
- Meslek odaları ve meslek örgütlerinin üyelerinin temel afet bilinci eğitimlerini alması için ilgili birimlerle koordinasyon sağlanmalıdır.
- Meslek odaları ve meslek örgütleri üyeleri de en az hafif arama kurtarma eğitimleri almalıdır.
- Maden mühendisleri ve madencilerin arama-kurtarma çalışmalarındaki mesleki deneyimleri ve yetenekleri göz önüne alınarak sivil toplumun dahil olduğu arama kurtarma çalışmalarının yeniden tartışılmalıdır.
- Risk unsurları ve kaynakların paylaşılmasını sağlamak üzere meslek odaları, yerel yönetim temsilcileri ile ulusal ve uluslararası arama kurtarma ekipleri arasında koordinasyon kurulları kurulmalıdır.

SAĞLIK

"Birey, aile ve toplumun beden ve ruh sağlığı yeterli bağışıklık, baş etme direnci her türlü afet ve depremler öncesi, sırası ve sonrası için sürdürülebilir bir şekilde bütüncül olarak düşünülmeli ve planlanmalıdır."

- Afetlerde her türlü sağlık hizmetinin hazırlığı ve müdahalesi her koşula ve en kötü senaryoya göre planlanmalı, bütün yasalar, yönetmelikler ve makro planlar mevcut veriler ışığında yeniden gözden geçirilmelidir.
- Sağlık meslek mensupları ve meslek örgütleri deprem öncesi eğitimlerini, örgütsel, bireysel hazırlıklarını, müdahale ve koordinasyon kapasitelerini sürdürülebilir bir şekilde deprem gerçeği ve geçmiş depremlerin verilerini dikkate alarak planlamalıdır.
- Sağlık meslek mensupları ve meslek örgütleri kalkınmada ve toplumun refahında sorumluluk üstlendikleri kadar deprem öncesi, sırası ve sonrası bütün güçleriyle mesleki yetkinlikleri seviyesini gözetererek sorumluluk almaları gerekmektedir.
- Sağlık meslek mensuplarının ve örgüt üyelerinin deprem bölgesine ulaşmaları, alanlarında çalışabilmeleri için yol, izin, barınma, güvenlik, iaşe ve çalışma ortamlarının devletin yetkili kurum (ları) veya yerel yönetimlerin ihtiyaç analizine ya da bildirilen ihtiyaçlara göre önceden planlanmalıdır. Sağlık meslek mensupları ve meslek örgütleri planlamada, uygulamada diğer örgütler ile bütün bir parçası olabilmeleri için güçlü işbirliği ve dayanışma içinde olmalıdır.
- Kamu kurumlarının ve meslek örgütlerinin; eğitim ve ulaşılabildikleri tüm kaynaklar açısından terapi ve psikososyal birimleri her an hazır olmalı ve içerik ve kaynaklar her açıdan güncellenmeli; hızlı müdahale kapasitesi arttırılmalıdır.
- Ruh sağlığı uzmanları depreme maruz kalanların travmalarının kalıcı hale gelmemesi için önlemler almalı ve süratle müdahale etmelidir.
- Ruh sağlığı hizmetlerinin bazılarının özellikle terapötik müdahalelerin online olabildiği, olabileceği planlama ve acil müdahalelerde dikkate alınmalı ve çalışma ortamı ona göre hazırlanmalıdır. Afet sonrası deprem mağduruna ulaşmak, müdahale etmek ve destek olmak için teknoloji inovatif sistemleri kullanılmalıdır.
- Deprem bölgesi olsun olmasın halkın depremlere, afetlere düşünsel ve eylemsel olarak sürdürülebilir ve etkin politika ve programlarla hazır hale getirilmesi yetkinliğe göre bütün yetkililerin görevi olduğu unutulmamalı ve unutturulmamalıdır.